

03059 NUMARALI TİRE NÜFUS DEFTERİ

Yazar

Aysun SARIBEY HAYKIRAN

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş. 'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-8125-03-0

Kitap Adı

03059 Numaralı Tire Nüfus Defteri

Yazar

Aysun SARIBEY HAYKIRAN
ORCID iD: 0000-0002-1016-7707

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

HIS000000

DOI

10.37609/akya.2213

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

Osmanlı tarihinde gündelik yaşamı izlemek biraz zordur, sorunlu bir yapı sergiler. Günlük tutma alışkanlığı olmayan bir yapıda nüfus defterleri ve temettuat defterleri bu konudaki eksikliği giderebileceğimiz temel kaynaklar arasında bulunmaktadır. Çoğunlukla erkek nüfusun sayıldığı bu defterlerden kişilerin, mesleklerini, çocuklarını ve akrabalarını, yaşlarını, ölümlerini ve nerelere gittiklerini, hane reislerinin sahip oldukları menkul ve gayrimenkulleri belirleyerek, yaşanan yerin sosyo-ekonomik yapısı yazılı belgeler üzerinden kısmen de olsa görülebilmektedir.

Küçük Menderes Havzası'nın önemli yerleşim birimlerinden olan Tire gerek coğrafi gerekse tarihsel süreçteki konumu itibari ile Batı Anadolu'daki yerleşim birimleri arasında önemini her zaman korumuş günümüzde de korumaktadır. Tarihsel süreçte bir açık hava müzesi görünümünde olan Tire, kültürel alt yapısı, hanları, medreseleri ve camileri ile her zaman dikkat çekmektedir. Bu önemi sayesinde başta A. Munis ARMAĞAN'ın gerçekleştirmiş olduğu çalışmalar¹ olmak üzere yerel ve ulusal bazda birçok araştırmaya konu olmuştur. Ayrıca Prof. Dr. Mehmet ŞEKER'in 1993 senesinde başlattığı Tire Belediyesi'nin desteği ile gerçekleştirilen sempozyumlar başta olmak üzere Tire hakkında ulusal ve uluslararası düzeyde bir çok sempozyum düzenlenmiştir.²

Tire temettuat defterlerine dayalı olarak Mehmet BAŞARAN tarafından yapılan doktora tezi³ bu konuda Tire üzerine yapılan çalışmaların en kapsamlısını oluşturmaktadır. Adı geçen tez, 2000 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından,⁴ 2015 yılında ise Tire köylerine ilişkin Temettuat Defterleri de eklenmek suretiyle genişletilerek Tire Belediyesi'nin desteğiyle yeniden basılmıştır.⁵ Tire nüfus defterleri üzerine yapılan çalışmalar ise yine gerek Mehmet BAŞARAN⁶ gerekse Uğur AVCI ile birlikte hazırladığımız ortak çalışmalara konu olmuştur.⁷ Ayrıca Ertan GÖKMEN⁸, Umut SOYSAL⁹ ve İbrahim KÜRELİ¹⁰ tarafından Tire köy ve mahallerinin nüfus ve temettuat defterlerine dayalı çalışmalar yapılmıştır.

Bu çalışmanın kaynağını Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde Nüfus Defterleri (NFS.d..) kataloğunda yer alan 03059 numaralı nüfus defteri oluşturmaktadır. Adı geçen defter Tanzimat'ın he-

¹ A. Munis Armağan, **Yeşil Tire**, Tire Belediyesi Yayınları, İzmir 1991; A. Munis Armağan, **Devlet Arşivlerinde Tire**, İzmir 2003; A. Munis Armağan, **Tire Ekonomi Tarihi**, Tire Ticaret Odası, İzmir 2010; A. Munis Armağan, **Tire Tarihi Ansiklopedisi**, Efe Ofset, İzmir 2012; A. Munis Armağan, **Tire Yahudileri**, Efe Ofset, İzmir 2016; A. Munis Armağan, **Siyasi, Ekonomik ve Sosyal Yönleriyle Aydınöğulları**, İzmir 2022.

² **Türk Kültüründe Tire**, Yay. Haz. Mehmet Şeker, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1994; **Türk Kültüründe Tire II, Sempozyum Bildirileri 17-19 Kasım 2006**, Yay. Haz. Mehmet Şeker, Arzu Taşcan, Tire Belediyesi, İzmir 2008; **I. Ulusal Tire Sempozyumu, 18-20 Ekim 2010**, Ed. Füsün Baykal, Emre Ataberk, İzmir 2012; **Tire Araştırmaları Sempozyumu Bildiriler, 12-13 Mart 2015**, 2 Cilt, Ed. M. Akif Erdoğan, Şule Pfeiffer-Taş, Tire Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2016; **Uluslararası Küçük Menderes Araştırmaları ve Tire Tarihi Sempozyumu Bildiriler**, 2 Cilt, Ed. Murat Sanus, Ali Özçelik, Tire Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara 2018.

³ Mehmet Başaran, **Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Tire**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir 1997.. Adı geçen tez Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından 2000 yılında kitap olarak basılmıştır.

⁴ Mehmet Başaran, **Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Tire**, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir 2000.

⁵ Mehmet Başaran, **Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Tire Merkez ve Köyler**, Tire Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, İzmir 2015.

⁶ Mehmet Başaran, Aysun Sarıbey Haykıran, "H. 1261/M. 1845 Tarihli Nüfus Defterlerine Göre Tire'ye Gelen Müslim ve Gayrimüslimlerin Nitelik ve Nicelikleri", **Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Vol. 10/1 (Winter 2015), ss. 149-174; Aysun Sarıbey Haykıran, Mehmet Başaran, "H.1246/M.1831 Tarihli Nüfus Defterine Göre Tire Mahalle ve Köylerinin Değerlendirilmesi", **Tire Araştırmaları Sempozyumu Bildiriler, 12-13 Mart 2015**, C. 2, Ed. M. Akif Erdoğan, Şule Pfeiffer-Taş, Tire Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2016, ss. 245-269.

⁷ Aysun Sarıbey Haykıran, Uğur Avcı, "Tanzimat Dönemi'nde Tire'de Aşiretlerin İskânı ve Yerleşim Birimleri (Sarılar ve Kirenizli Örneği)", **Uluslararası Küçük Menderes Araştırmaları ve Tire Tarihi Sempozyumu Bildiriler**, C. 2, Ed. Murat Sanus, Ali Özçelik, Tire Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara 2018, ss. 263-276.

⁸ Ertan Gökmen, "XIX. Yüzyıl Ortalarında Tire Kazası Çiftliklerinin Sosyal ve Ekonomik Durumu", **CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, C. 13, S. 3 (Eylül 2015), ss. 199-226; Ertan Gökmen "Tire Kazası Çamköy Temettuat Defteri İncelemesi", **Tire Araştırmaları Sempozyumu Bildiriler, 12-13 Mart 2015**, C. 1, Ed. M. Akif Erdoğan, Şule Pfeiffer-Taş, Tire Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2016, ss. 395-451.

⁹ Süleyman Yükcü, Nur Fidancı, Umut Soysal, "Osmanlı Devleti'nde Temettuat Defterleri'nde Önemi ve Vergisel Açından Değerlendirilmesi: Tire Kazası Örneği", **Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi**, S. 7 (2014), ss. 170-199; Umut Soysal, Ülgen Uyar, "Arap Pınarı Mahallesi'nin Nüfus ve Demografik Yapısı", **Tire Araştırmaları Sempozyumu Bildiriler, 12-13 Mart 2015**, C. 2, Ed. M. Akif Erdoğan, Şule Pfeiffer-Taş, Tire Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2016, ss. 271-281.

¹⁰ İbrahim Küreli "XIX. Yüzyıl Ortalarında Tire Kazası'na Bağlı Fata Karyesi'nin Sosyo-Ekonomik Açından İncelenmesi", **Türk Kültüründe Tire II, Sempozyum Bildirileri 17-19 Kasım 2006**, Yay. Haz. Mehmet Şeker, Arzu Taşcan, Tire Belediyesi, İzmir 2008, ss. 59-130.

men sonrasında Tire Kazası'na bağlı 71 köy, üç çiftlik ve iki aşirete ait nüfus verilerini içermektedir. Defterde tarih kaydı bulunmamakla birlikte Defter Bilgi Formu'nda defterin başlangıç tarihi olarak H. 1256/M. 1840-41 tarihinin verilmesi ve ayrıca defterin başında Tanzimat ifadesinin bulunması söz konusu defterin tarihi hakkında ipuçları vermektedir. Bu defter üzerinden Tanzimat döneminde Tire köylerinde yaşayan insanların fiziksel özelliklerini, yaşlarını, mesleklerini ve çocuklarını, akrabalarını tanıyarak hem soy kütüğü çalışmalarına katkı sağlamaya hem de Tire insanını yakından tanımaya çalıştık. Ayrıca defterde bazen isimleriyle, bazen de “Hali an ez-Zükûr” yani erkeği yok deyip sözde sayılmış olan kadının varlığını da görme fırsatı bulduk.

Çalışmanın her anında sorduğum her soruya cevap verme nezaketi gösteren, engin tecrübesinden faydalandığım, bizleri Tire tarihi çalışmalarına yönlendirerek önümüzü açan öğrencisi olmakla gurur duyduğum sevgili hocam Dr. Öğretim. Üyesi Mehmet BAŞARAN ile teknik konularda ve kitabın basım sürecinde yardımlarını esirgemeyen sevgili öğrencim Uğur AVCI'ya teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Çalışmamızın Tire tarihine ve yeni araştırmalara bir kaynak oluşturması dileği ile.

Aysun SARIBEY HAYKIRAN

Aydın 2022

İÇİNDEKİLER

Giriş 1

I. BÖLÜM

Osmanlı Tarihi Araştırmalarında Nüfus Defterlerinin Yeri:

03059 Numaralı Tire Nüfus Defteri ve Tahlili 3

- 1.1. 03059 Numaralı Nüfus Defterinde Hane ve Nüfus Sayısı 4
- 1.2. 03059 Numaralı Nüfus Defterinde Yer Alan Aile İsimleri 7
- 1.3. 03059 Numaralı Nüfus Defterinde Kullanılan İsimler 10
- 1.4. 03059 Numaralı Nüfus Defterinde Yer Alan Akrabalık İlişkileri 12
- 1.5. 03059 Numaralı Nüfus Defterinde Yer Alan Nüfusun Eşkâlleri 13
 - 1.5.1. Boy Özellikleri 13
 - 1.5.2. Sakal Özellikleri 13
 - 1.5.3. Bıyık Özellikleri 14
- 1.6. 03059 Numaralı Nüfus Defterinde Yer Alan Nüfusun Yaş Dağılımı 15
- 1.7. 03059 Numaralı Nüfus Defterinde Yer Alanların Meslekleri ve Sayıları 17
- 1.8. 03059 Numaralı Nüfus Defterinde Yer Alan Muhtarlar ve Muhtarlık Teşkilatı 18
- 1.9. 03059 Numaralı Nüfus Defterinde Yer Alan İmamlar ve İmamlık Teşkilatı 25
- 1.10. 03059 Numaralı Nüfus Defterinde Yer Alan Eğitim Görevlileri ve Sayıları 28
- 1.11. 03059 Numaralı Nüfus Defterinde Yer Alan Askeri Görevliler ve Sayıları 28
- 1.12. 03059 Numaralı Nüfus Defterinde Yer Alan Kadın Nüfus 29
- 1.13. 03059 Numaralı Nüfus Defterinde Yer Alanların Engellilik Durumu ve Sayıları 30
- 1.14. 03059 Numaralı Nüfus Defterinde Yer Alan Hizmetkârlar 31
- 1.15. 03059 Numaralı Nüfus Defterinde Yer Alan Çiftliklerdeki Erkek Nüfusun Fiziksel Özellikleri 31
 - 1.15.1. Boy Özellikleri 32
 - 1.15.2. Sakal Özellikleri 32
 - 1.15.3. Bıyık Özellikleri 33
- 1.16. Çiftliklerde Kullanılan İsimler ve Sayıları 34
- 1.17. Çiftliklerde Yaşayanların Yaş Aralıkları 35
- 1.18. Çiftliklerde Yaşayanların Meslekleri 35
- 1.19. Çiftliklerde Yaşayanların Akrabalık İlişkileri 35
- 1.20. 03059 Numaralı Nüfus Defterinde Yer Alan Aşiretler ve Nüfus Yapıları 35
 - 1.20.1. Aşiret-i Horzum 36
 - 1.20.2. Aşiret-i Zeamet 36

II. BÖLÜM

03059 Numaralı Nüfus Defterinin Transkripsiyonu 37

- 2.1. Karye-i Boynuyoğun 37
- 2.2. Karye-i Çiniyeri 44

2.3. Karye-i Kürdüllü.....	49
2.4. Karye-i Kireli	53
2.5. Karye-i Fata (Fota).....	62
2.6. Karye-i Manda	68
2.7. Karye-i Kahrat	70
2.8. Karye-i Kızılcahavlu.....	78
2.9. Karye-i Saruhanlı.....	84
2.10. Karye-i Çoban	86
2.11. Karye-i Yeğenli.....	89
2.12. Karye-i Kocaaliler	92
2.13. Karye-i Eğridere	94
2.14. Karye-i Yenişehir	103
2.15. Karye-i Kiliseli.....	108
2.16. Karye-i Gümüşlü.....	112
2.17. Karye-i Cambazlı.....	113
2.18. Karye-i Büyükkemerderesi	118
2.19. Karye-i Küçükkemerderesi	129
2.20. Karye-i Kömürcülü.....	135
2.21. Karye-i DüNDARLI	141
2.22. Karye-i Küçükburun	144
2.23. Karye-i Çeriközü.....	146
2.24. Karye-i Tekfur	148
2.25. Karye-i Arablı.....	151
2.26. Karye-i Karagözler.....	153
2.27. Karye-i Arpaderesi	158
2.28. Karye-i Palamud	161
2.29. Karye-i Musalar	162
2.30. Karye-i Dağderesi	167
2.31. Karye-i Toparlar	171
2.32. Karye-i Akçaşehir.....	173
2.33. Karye-i Alaplı	176
2.34. Karye-i Kurşak.....	177
2.35. Karye-i Hasançavuşlar.....	180
2.36. Karye-i Kadife-i Kebir.....	183
2.37. Karye-i Kadife-i Sagir	189
2.38. Karye-i Halkapınar	192
2.39. Karye-i Cibe	193
2.40. Çiftlik-i Urfalıoğlu.....	196
2.41. Karye-i Tulum	198
2.42. Karye-i Subaşı	201
2.43. Karye-i Atburgazı.....	203
2.44. Karye-i Güllüce	205

2.45. Karye-i Çam	210
2.46. Karye-i Habibler	219
2.47. Karye-i Uzgur	221
2.48. Karye-i Cedid.....	224
2.49. Karye-i Hisarlık.....	230
2.50. Karye-i Hasan	232
2.51. Karye-i Kızılcagedik	233
2.52. Karye-i Boz.....	236
2.53. Karye-i Yemişler.....	240
2.54. Karye-i Topalak.....	242
2.55. Karye-i Orta	244
2.56. Karye-i Arpacılar	245
2.57. Çiftlik-i Cedid.....	255
2.58. Karye-i Karaağaç.....	258
2.59. Karye-i Akkoyunlu	260
2.60. Karye-i Tekye.....	262
2.61. Karye-i Mahmudlar	264
2.62. Karye-i Alacalı	268
2.63. Karye-i Darmara	272
2.64. Karye-i Elifli	275
2.65. Karye-i Çıplak.....	280
2.66. Karye-i Tahtacıyan.....	291
2.67. Karye-i Derneklü	298
2.68. Karye-i Keçi.....	299
2.69. Karye-i Rahmanlar	300
2.70. Karye-i Kızılcaburgaz	302
2.71. Karye-i Akçameşhed	304
2.72. Karye-i Hayreddin.....	306
2.73. Çiftlik-i Karayunuslu.....	307
2.74. Çiftlik-i Urfalıoğlu.....	308
2.75. Karye-i Mandıralık.....	311
2.76. Çiftlik-i Cedid.....	312
2.77. Aşiret-i Horzum	316
2.78. Aşiret-i Zeamet.....	316
Sonuç	317
Ekler	319
Kaynaklar	325

KISALTMALAR

BOA	: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Ed.	: Editör(ler)
H.	: Hicri
İA	: İslam Ansiklopedisi
M.	: Miladi
NFS.d.	: Nüfus Defterleri
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfadan sayfaya
TTK	: Türk Tarih Kurumu
Vol.	: Volume
Yay. Haz.	: Yayına Hazırlayan(lar)

KAYNAKLAR

1.Arşiv Kaynakları

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA)
Nüfus Defterleri (NFS.d..) 03059; 03061.

2.Araştırma ve İnceleme Eserleri

- 166 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri (937-1530), Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara 1995.
- Akyel, Salih, Sertel, Savaş, "Osmanlı Nüfus Defterlerinin Tarih Yazımındaki Yeri 1840 Tarihli Çarsancak Kazası Gayrimüslim Nüfus Defteri Örneği", *Journal of History and Future*, C. 1, S. 1 (Aralık 2015), ss. 78-98.
- Armağan, A. Munis, *Devlet Arşivlerinde Tire*, İzmir 2003;
- Armağan, A. Munis, *Ege Tarihi Coğrafyası Boylar, Aşiretler, Obalar, Kentler, Köyler, Tarihi Semtler*, Özden Ofset, İzmir 2009.
- Armağan, A. Munis, *Siyasi, Ekonomik ve Sosyal Yönleriyle Aydınöğulları*, İzmir 2022.
- Armağan, A. Munis, *Tire Ekonomi Tarihi*, Tire Ticaret Odası, İzmir 2010;
- Armağan, A. Munis, *Tire Tarihi Ansiklopedisi*, Efe Ofset, İzmir 2012;
- Armağan, A. Munis, *Tire Yahudileri*, Efe Ofset, İzmir 2016;
- Armağan, A. Munis, *Yeşil Tire*, Tire Belediyesi Yayınları, İzmir 1991;
- Avcı, Uğur, "Nazilli ve Civarında Bir Yörük Topluluğu: Horzum Aşireti", *Kurtuluşunun 100. Yılında Geçmişten Geleceğe Nazilli*, Ed. Sedat Akkurnaz, Tuncay Ercan Sepetçioğlu, Arzu Özver, Ankara 2022, ss. 289-308.
- Aydın, Mahir, "Sultan II. Mahmud Döneminde Yapılan Nüfus Tahrirleri", *Sultan II. Mahmud ve Reformları Semineri, 28-30 Haziran 1989*, İstanbul Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1990, ss. 81-106.
- Barkan, Ömer Lütfü, "Avarız", *İA*, C. II, İstanbul 1970, ss. 13-19.
- Başaran, Mehmet, "Tire'de Bulunan Camiler, Temettuat Defterlerine Göre Görevliler ve Mal Varlıkları", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, C. 3, S. 8 (1998), ss. 359-383.
- Başaran, Mehmet, Sarıbey Haykıran, Aysun, "H. 1261/M. 1845 Tarihli Nüfus Defterlerine Göre Tire'ye Gelen Müslim ve Gayrimüslimlerin Nitelik ve Nicelikleri", *Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Vol. 10/1 (Winter 2015), ss. 149-174.
- Başaran, Mehmet, Sarıbey Haykıran, Aysun, "H. 1261/M. 1845 Tarihli Nüfus Sayımına Göre Karaosmanoğlu Yakup Paşa Yönetiminde Aydın Güzelhisarı", *Near East Historical Review*, C.10, S. 2 (April 2020), ss. 59-128.
- Başaran, Mehmet, *Tanzimat Dönemi Nüfus Sayımlarında Karacasu Kazası*, Kriter Yayınevi, İstanbul 2021.
- Başaran, Mehmet, *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Tire Merkez ve Köyler*, Tire Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, İzmir 2015.
- Başaran, Mehmet, *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Tire*, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir 2000.
- Başaran, Mehmet, *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Tire*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir 1997..
- Behar, Cem, *Osmanlı İmparatorluğu'nun ve Türkiye'nin Nüfusu 1500-1927*, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara 1996.
- Belen, Gülay, *Osmanlı Döneminde Tire (1478-1530)*, Tire Belediyesi Kültür Yayınları, İzmir 2017.
- Beydilli, Kemal, *Osmanlı'da İmamlar ve Bir İmamın Günlüğü*, Yitik Hazine Yayınları, İstanbul 2013.
- Çadırcı, Musa, "Türkiye'de Muhtarlık Teşkilâtının Kurulması Üzerine Bir İnceleme", *Belleten*, C. 34, S. 135 (Ankara 1970), ss. 409-420.
- Çadırcı, Musa, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, TTK, Ankara 1997.
- Çimen, Adnan, "Sayım, Kayıt Düzeni ve Teşkilatlanma Açısından Osmanlı'da Nüfus Hizmetleri", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.14, S. 3 (2012), ss. 183-216.
- Değişim Sürecinde Aydın**, Hilal Ortaç, Olcay P. Yapucu, Cihan Özgün, Ed. Sabri Sürgevil, Aydın Ticaret Odası Kültür Yayınları, Aydın 2010.
- Ebû Abdullah Muhammed İbn Battûta Tancî, *İbn Battûta Seyahatnâmesi*, Çev. A. Sait Aykut, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2015.
- Gökçe, Turan, "XVIII. Yüzyıl Başlarında (1700-1718) Tire'nin Demografik Yapısı", *Türk Kültüründe Tire II, Sempozyum Bildirileri 17-19 Kasım 2006*, Yay. Haz. Mehmet Şeker, Arzu Taşcan, Tire Belediyesi, İzmir 2008, ss. 41-58.
- Gökmen, Ertan "Tire Kazası Çamköy Temettuat Defteri İncelemesi", *Tire Araştırmaları Sempozyumu Bildiriler, 12-13 Mart 2015*, C. 1, Ed. M. Akif Erdoğan, Şule Pfeiffer-Taş, Tire Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2016, ss. 395-451.
- Gökmen, Ertan, "XIX. Yüzyıl Ortalarında Tire Kazası Çiftliklerinin Sosyal ve Ekonomik Durumu", *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 13, S. 3 (Eylül 2015), ss. 199-226.
- I. Ulusal Tire Sempozyumu, 18-20 Ekim 2010**, Ed. Füsün Baykal, Emre Ataberk, İzmir 2012.
- Karal, Enver Ziya, *Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831*, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları, 2. Baskı, Ankara 1997.
- Karpat, Kemal, *Osmanlı Nüfusu (1830-1914) Sosyal ve Demografik Özellikleri*, Çev. Bahar Tırnakçı, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2003.
- Koç, Yunus, "Ömer Lütfi Barkan'ın Tarihsel Demografi Çalışmalarına Katkısı ve Klasik Dönem Osmanlı Nüfus Tarihinin Sorunları", *Bilgi*, S. 65, (Bahar 2013), ss. 177-202.
- Kürelî, İbrahim, "XIX. Yüzyıl Ortalarında Tire Kazası'na Bağlı Fata Karyesi'nin Sosyo-Ekonomik Açından İncelenmesi", *Türk Kültüründe Tire II, Sempozyum Bildirileri 17-19 Kasım 2006*, Yay. Haz. Mehmet Şeker, Arzu Taşcan, Tire Belediyesi, İzmir 2008, ss. 59-130.
- Kütükoğlu, Mübahat S., *Menteşe Sancağı 1830 (Nüfus ve Toplum Yapısı)*, TTK, Ankara 2010.
- Mete, Zekâî, "Tire", *DİA* C. 41, İstanbul 2012, ss. 195-197.

- Ortaylı, İlber, **Osmanlı Toplumunda Aile**, Timaş Yayınları, İstanbul 2014.
- Özgün, Cihan, "On Dokuzuncu Yüzyıl Osmanlı-Avrupa Ticari İlişkilerinde Küçük Menderes Havzasının Önemi", **Uluslararası Küçük Menderes Araştırmaları ve Tire Tarihi Sempozyumu Bildiriler**, C. 1, Ed. Murat Sanus, Ali Özçelik, Tire Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara 2018, ss. 205-211.
- Pullukçuoğlu Yapucu, Olcay, "Bir Ticaret Merkezi Olarak Tire", **Tire Araştırmaları Sempozyumu Bildiriler, 12-13 Mart 2015**, C. 2, Ed. M. Akif Erdoğan, Şule Pfeiffer-Taş, Tire Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2016, ss. 209-216.
- Pullukçuoğlu Yapucu, Olcay, "Tire ve Çevresinin Başkent Ekonomisindeki Rolü", **Uluslararası Küçük Menderes Araştırmaları ve Tire Tarihi Sempozyumu Bildiriler**, C. 1, Ed. Murat Sanus, Ali Özçelik, Tire Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara 2018, ss. 191-198.
- Pullukçuoğlu Yapucu, Olcay, **Modernleşme Sürecinde Bir Sancak Aydın**, Kitap Yayınevi, İstanbul 2007.
- Sarıbey Haykıran, Aysun, "Osmanlı Taşrasında Muhtarlık Teşkilatının Kuruluşu: Tire Kazası Örneği", **Sosyal Bilimlerde Güncel Akademik Çalışmalar-2018**, C. III, Ed. Mehmet Evsile, İbrahim Serbestoğlu, Tuğrul Özcan, Gece Kitaplığı, Ankara 2018, ss. 169-188.
- Sarıbey Haykıran, Aysun, "Tanzimat ve İskân: 1844 Nüfus Sayımında Aydın Sancağı'nda Aşiretler", **Tarih Okulu Dergisi**, Yıl 10, S. XXXII (Aralık 2017), ss. 247-291.
- Sarıbey Haykıran, Aysun, Avcı, Uğur, "1841 Nüfus Sayımında Karasu Kazası", **Geçmişten Günümüze Sakarya, Tarih, Kültür, Toplum, Uluslararası Sakarya Sempozyum Bildiriler**, Ed. Mehmet Yaşar Ertaş, Mükerrerem Bedizel Aydın, Arif Bilgin, Sakarya Büyükşehir Belediyesi, Adapazarı 2018, ss. 519-551.
- Sarıbey Haykıran, Aysun, Avcı, Uğur, "Tanzimat Dönemi'nde Tire'de Aşiretlerin İskânı ve Yerleşim Birimleri (Sarılar ve Kirenizli Örneği)", **Uluslararası Küçük Menderes Araştırmaları ve Tire Tarihi Sempozyumu Bildiriler**, C. 2, Ed. Murat Sanus, Ali Özçelik, Tire Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara 2018, ss. 263-276.
- Sarıbey Haykıran, Aysun, **Aydın Vilayeti'nde Çiftlikler (1839-1918)**, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir 2013.
- Sarıbey Haykıran, Aysun, Başaran, Mehmet, "H.1246/M.1831 Tarihli Nüfus Defterine Göre Tire Mahalle ve Köylerinin Değerlendirilmesi", **Tire Araştırmaları Sempozyumu Bildiriler, 12-13 Mart 2015**, C. 2, Ed. M. Akif Erdoğan, Şule Pfeiffer-Taş, Tire Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2016, ss. 245-269.
- Soysal, Umut, Uyar, Ülgen, "Arap Pınarı Mahallesi'nin Nüfus ve Demografik Yapısı", **Tire Araştırmaları Sempozyumu Bildiriler, 12-13 Mart 2015**, C. 2, Ed. M. Akif Erdoğan, Şule Pfeiffer-Taş, Tire Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2016, ss. 271-281.
- Telci, Cahit, "XV-XVI. Yüzyıllarda Tire Şehri", **Türk Kültüründe Tire II, Sempozyum Bildirileri 17-19 Kasım 2006**, Yay. Haz. Mehmet Şeker, Arzu Taşcan, Tire Belediyesi, İzmir 2008, ss. 21-40
- Tire Araştırmaları Sempozyumu Bildiriler, 12-13 Mart 2015**, 2 Cilt, Ed. M. Akif Erdoğan, Şule Pfeiffer-Taş, Tire Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2016;
- Türk Kültüründe Tire II, Sempozyum Bildirileri 17-19 Kasım 2006**, Yay. Haz. Mehmet Şeker, Arzu Taşcan, Tire Belediyesi, İzmir 2008.
- Türk Kültüründe Tire**, Yay. Haz. Mehmet Şeker, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1994.
- Türkyılmaz, Zeynep, **Cumhuriyet Dönemi'nde Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Yönleriyle Tire (1923-1938)**, Tire Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara 2018.
- Uluslararası Küçük Menderes Araştırmaları ve Tire Tarihi Sempozyumu Bildiriler**, 2 Cilt, Ed. Murat Sanus, Ali Özçelik, Tire Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara 2018.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, "Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa Kuvvetleri Tarafından Saruhan, Aydın ve İzmir'in İşgaline Dair Vesikalar", **Belleten**, S. 185, C. 47 (Ocak 1983), ss. 1-30.
- Yükçü, Süleyman, Fidancı, Nur, Soysal, Umut, "Osmanlı Devleti'nde Temettuat Defterleri'nde Önemi ve Vergisel Açından Değerlendirilmesi: Tire Kazası Örneği", **Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi**, S. 7 (2014), ss. 170-199.